

УДК 796.011.3

СУШКОВ О. О.,

кандидат технічних наук, старший науковий співробітник,

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ);

 <https://orcid.org/0000-0002-7356-462X>

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ІЗ ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ КУРСАНТАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

У роботі зазначено необхідність володіння прийомами, пов'язаними з нейтралізацією, обеззброєнням злочинця, його затриманням, надяганням на нього наручників, обшуком, конвоюванням. Розглянуто методики проведення занять з рукопашного бою в особливих умовах.

Ключові слова: рукопашний бій, працівники МВС, правоохоронці, навчальні заклади МВС.

У сучасних умовах держава спрямовує свою діяльність на побудову громадянського суспільства, за якого людські цінності є найголовнішими, а їх охорона набуває першочергового значення. Правоохоронна структура будь-якої країни світу є державним озброєним органом виконавчої влади, одним з напрямків діяльності якого є захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян, власності, природного середовища, інтересів суспільства й держави від протиправних посягань. У процесі реалізації покладених на цю структуру правоохоронних завдань особовий склад має право застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю у випадках і порядку, передбачених чинним законодавством.

Необхідність володіння прийомами рукопашного бою для співробітників правоохоронних органів обумовлена тим, що вони повинні забезпечити виконання покладених на них завдань у будь-яких обставинах, навіть якщо доводиться вдаватися до силових методів затримання порушників чи злочинців, які не виконують законних вимог правоохоронців.

Для ефективного виконання цієї функції представникам МВС безумовно необхідні тверді навички рукопашного бою. Але рукопашний бій правоохоронця повинен бути таким, щоб при нейтралізації злочинця останній залишився живим, щоб потім передати його до рук Правосуддя. У зв'язку з цим, для працівників міністерства внутрішніх справ найбільш придатні прийоми, пов'язані з нейтралізацією, обеззброєнням злочинця, його затриманням, надяганням на нього наручників, обшуком, конвоюванням. Не менш важливим аспектом з цієї точки зору є безумовно збереження життя самих правоохоронців. В МВС України ці принципи мають першочергове значення.

Як було з'ясовано на практиці, проблема полягає, як правило, не в технічному оснащенні працівників МВС, а недостатньому тренуванні з використанням штатних засобів. Регулярні тренування дозволяють засвоїти техніку дій протягом певного терміну часу в залежності від особистих можливостей кожного навчаємого. Кожний керівник має знати, що вартість спорядження включає не лише його ціну, а й час на його освоєння.

Будь-яка рухлива діяльність потребує часу на її вивчення та доведення до автоматизму. Вона повинна стати так званою «підсвідомою навичкою». Саме це і є метою занять, оскільки немає нічого більш швидкого і простішого, як виконання певної дії, не думаючи про неї.

І навпаки, помилкова підсвідомо реакція на прояв загрози, як правило, ставить працівника МВС у більшу небезпеку. Надмірна довіра, обмежені технічні знання, вагання перед лицем агресії є потенційно смертельними.

Як при несенні служби, так і безпосередньо при затриманні правоохоронець може опинитися під впливом правопорушника з непередбачуваною поведінкою, в незвичній ситуації при чисельній меншості, а інколи може бути менш озброєним або виснаженим боротьбою з правопорушником, який має кращу фізичну форму.

При проведенні занять з рукопашного бою викладачі навчальних закладів МВС України повинні враховувати, що школа нейтралізації правопорушника без зброї включає навчання різним прийомам у рамках загального підходу, спрямованого на аналіз ситуації і тактику дій. До неї входить тактична оцінка ситуації, вибір можливого укриття, розуміння ознак небезпеки, оцінку дій оточуючих осіб. Тому, разом з відпрацюванням технічних прийомів та базових рухів, треба проводити практичне тренування з засвоєнням основ вибору тактичної позиції та положення тіла.

Оборонна позиція забезпечує захист від небезпеки травмування та ефективність застосування зброї, спеціальних засобів в разі потреби. Кожний рух має бути природним. Завдання полягає в тому, щоб досягти автоматизму дій після миттєвого аналізу загрози та свідомого вибору відповідного засобу чи прийому.

Також при розробці методики викладання рукопашного бою з курсантами навчальних закладів МВС викладачам необхідно передбачити, що працівники внутрішніх справ несуть службу у приміщеннях (обмеженому просторі), що впливає на амплітуду виконання прийомів, а виконання деяких з них унеможлиблює.

Заслугове уваги проблема навчання курсантів прийомам обеззброєння правопорушника озброєного пістолетом. Суворі реалії сьогодення показують, що правопорушник може бути озброєний не тільки холодною зброєю або підручними засобами, а й вогнепальною зброєю навіть довгоствольною мисливською і бойовою армійською.

Існує хибна думка про те, що працівникам МВС не потрібно вивчати прийоми володіння холодною зброєю. Але ніхто не виключає можливості потрапляння співробітника в ситуацію коли треба буде протидіяти правопорушнику або декільком правопорушникам озброєним холодною зброєю, а застосування вогнепальної зброї є неможливим. Проте відпрацювання прийомів володіння холодною зброєю потребують якісного екіпірування.

Ще однією особливістю методики проведення занять з рукопашного бою є відпрацювання прийомів в особливих умовах: в засобах захисту (при застосуванні сльозогінного газу), у темряві (темна пора доби, у приміщенні при вимкненому освітленні), однією рукою (у разі поранення), після значного фізичного навантаження (після переслідування правопорушника бігом з подоланням перешкод).

На заняттях з рукопашного бою прийоми нападу і самозахисту як із зброєю, так і без неї виконуються в різних ситуаціях, які постійно змінюються, на фоні значних фізичних навантажень і психічних напружень. У зв'язку з цим активна рухова діяльність у процесі навчання пов'язана з можливістю отримання курсантами важких тілесних, психічних і функціональних ушкоджень, що потребує постійної уваги керівників занять до питання профілактики травматичних ушкоджень.

Особиста безпека та безпека товаришів по службі – це є головна мета для того, щоб повернутися після служби додому живим та неушкодженим. Для досягнення цієї мети необхідно тренуватися перемагати в збройних сутичках, застосовуючи ту техніку, яка є дієвою, а не ту, що вважається популярною чи відомою.

Список бібліографічних посилань

1. Ануфрієв М. І., Бутов С. Є., Гіда О. Ф., Решко С. М. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ : навч. посіб. Київ : НАВС, 2003. 338 с.
2. Техніка фізичного впливу на правопорушника в Національній жандармерії Франції : посібник / за заг. ред. Б. І. Пилипів. Київ : ГУВВ МВС України, 2007. 50 с.
3. Про затвердження Положення про організацію професійної підготовки персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України : Наказ Держ. пенітенціарної служби України від 23.09.2008 № 248.

Отримано 22.04.2020

